

JAAKOBIN UNI

Valonsäteitä pelastuksemme salaisuuteen

Tämän vihkon ovat lahjoittaneet:

LUTHERAN HERITAGE FOUNDATION
36380 Garfield Road Suite 3
Clinton Township, MI 48035
USA

www.lhfmissions.org

SUOMEN LUTHER-SÄÄTIÖ
PL 127
00101 Helsinki

www.luthersaatio.com

1.Moos.28:12-14 Martti Lutherin selittämänä. Genesis-luennot
W.A. XLIII s.573-583

Jaakobin uneen liittyvä kannen kuva on puuleikkaus, joka on julkaistu v. 1526
Lutherin Vanhan testamentin saksannoksessa.

Väliotsikot ja alanootit toimittajan.

Käännös: Heikki Koskeniemi

Piirroksat: Maria Pietilä

Myllypaino, Leväsjoki 2001

JAAKOBIN UNI

Valon säteitä pelastuksemme salaisuuteen

“Silloin Jaakob näki unen. Katso, maan päälle oli rakennettu portaat. Niiden pää ulottui taivaaseen, ja katso, Jumalan enkelit kulkivat niitä pitkin ylös ja alas. Herra seisoj portaiden yläpäässä. Hän sanoi: ‘Minä olen Herra, sinun isäsi Aabrahamin ja Iisakin Jumala. Tämän maan, jonka päällä sinä makaat, minä annan sinulle ja sinun siemenellesi. Sinun jälkeläistesi luku on oleva niin kuin maan tomu.’”

Tässä on ihana saarna ja koko kertomuksen jalokivi. Sitä on tarkasteltava huolella ja tarkoin. Olenhan useasti sanonut, että siinä, mitä saamme lukea Isistä ja pyhistä kirjoitetun, on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että Jumala puhuu heille. Siitä syystä he ovatkin pyhiä, joiksi heitä nimitetään. Pyhyys on kahdenlaista. Ensimmäinen on se, joka pyhittää sanalla. Toinen on se, jonka ansiosta me olemme pyhiä tekojemme ja elämämme puolesta. Nämä kaksi pyhyyttä on kuitenkin tarkoin erotettava toisistaan.

Sanan pyhyys

Tuo ensiksi mainittu ja puhdas pyhyys on sana, jossa ei ole vikaa, tahraa eikä syntiä. Se onkin niin pyhää, ettei siinä tarvita mitään syntien anteek-siantamusta, koska se on Jumalan totuus tämän Johanneksen sanan mukaan: “Pyhitä heidät totuudessa; sinun sanasi on totuus.” (Joh.17:17) Tästä pyhyydestä kerskailemme me, jotka olemme kutsutut sanan kautta. Se on meidän yläpuolellamme eikä se ole meidän aikaansaamaamme. Se ei ole meidän olemuksessamme toteutunutta muodollista vanhuskautta (*formalis*), vaan se on taivaallista pyhyyttä, joka on annettu meille sanan kautta, sanallisesti. Tätä vanhurskautta me julistamme kaikkea muuta, mitä hyvänsä vanhurskautta vastaan, paavin ja kaikkien tekopyhien vanhurskautta vastaan, koska se on tahraton vanhurskaus. Minulla on sana; olen siis pyhä, vanhurskas ja puhdas, mikään syyllisyys ja syytös ei minua koske.

Näin on sikäli kuin minulla on sana. Sanoohan Kristus itse: “Te olette puhtaat sen sanan tähden, jonka minä olen teille puhunut.” (Joh.15:3) Tätä

pyhyttä ei kuitenkaan tunne paavi. Sitä halveksivat kaikki oikeusoppineet, sillä he pitäytyvät siihen vanhurskauteen, joka perustuu lakiin. He eivät nouse taivaallisen pyhyiden tasolle, tuon jonka nojalla me olemme Jumalan edessä otolliset hänen sanansa ansiosta. Tästä syystä siinä, mitä pyhistä kantaisista kerrotaan, onkin kiinnitettävä huomio ennen kaikkea siihen, mitä Jumala puhuu heille. Sanan perusteella näet opitaan tuntemaan, kuinka suuria pyhät ovat. Näin on, vaikka he eivät ikinä tekisi yhtään ihmettä; eihän se olisi mahdollistakaan. Mutta ennen kuin liha tekee mitään, me olemme pyhät sanan ansiosta. Päättelen näet, ettei sana ole mikään minun tekoni. Siispä menetän sanan, jos kerskailen omista teoistani. Toisaalta taas, jos kerskaan sanasta, oma tekoni kumoutuu.

Tätä ei kukaan saa paavilaisia uskomaan. Hehän alinomaa jankuttavat tätä vastaan vanhaa väitettään: kaikkeen, mikä on parasta, vaaditaan selvät perusteet. Me kuitenkin pidämme mielessämme sen, että pyhyttä on kahta lajia: toinen on sana, ja se on itse pyhyys. Niille, joilla on sana, luetaan tämä pyhyys. Ihminen luetaan yksinkertaisesti pyhäksi, ei kuitenkaan meidän itsemme tähden, vaan sanan tähden; näin katsotaan ihminen kokonaan vanhurskaaksi. Tästähän syystä Kirkkoa sanotaan pyhäksi ja meitä sanotaan pyhiksi, koska meillä on mittaamaton pyhyys, ei itsestämme, vaan taivaasta. Tätä pyhyttä ei ole vähänä pidettävä, eikä meillä ole mitään aihetta hävetä pyhien nimeä. Onhan niin, että jos emme kerskaile tästä pyhyydestä, teemme väärin tosi Jumalaa kohtaan, joka pyhittää meidät sanallaan. Kenties sanot tähän, että olet syntinen. Jos et olisi syntinen, en tahtoisikaan sinua pyhittää etkä tarvitsisi sitä. Mutta juuri siitä syystä, että olet syntinen, pyhitän sinut.

Tekojen pyhyys

Toinen on tekojen pyhyys. “Rakkaus tekee otolliseksi.” Siinä ei ainoastaan Jumala puhu, vaan minä pyrin noudattamaan Jumalaa, joka puhuu. Mutta koska meihin on piintyneenä heikkous, ei vanhurskaus siitä syystä ole puhdas. Mutta tässä hallitsee Isä (*Pater noster*), ja rukous kuuluu:

“Pyhitetty olkoon sinun nimesi.” Se kuuluu meidän pyhyytemme ja tekojen pyhyyteen. Se on olemuksellista ja sillä on tekemistä kymmenen käskyn ja Isä meidän –rukouksen kanssa. Edellisen taas on katsottava kuuluvan uskontunnustuksen piiriin (*Symbolum*), jälkimmäisen meidän uskomme piiriin (*Credo*), koska kymmenen käskyn avulla en saavuta sitä, minkä Jumala lupaa. En liioin pääse niihin käsiksi Isä meidän –rukouksen

avulla, vaan niissä olen tekemisissä oman rakkauteni ja tekojeni kanssa. Mutta uskolla saavutan sanan, toisin sanoen itse puhtauden.

Tätä kaikkea ei voi kyllin selvästi lausua ja painottaa. Yhtä kaikki on helppoa tehdä ero käskyn ja lupauksen välille. Toista on sana, joka ilman omaa rakkauttani ja vanhurskauttani vanhurskauttaa sen, joka uskoo. Toista on se, että noudatan Jumalan käskyjä: en varasta, en tee huorin jne. Paavilaiset ovat kuitenkin niin painuneet ja peittyneet pimentoonsa, etteivät ota kuuleviin korviinsa tätä oppia. Emme me itsekään ole siinä kyllin vahvoja. Oppikaa te siis, kun tätä kertomusta teille esitetään. Minä olen luennoillani aina pitänyt tapanani pysähtyä tarkastelemaan tätä kohtaa, missä Jumala puhuu kantaisille. Tässä kohden kertomus on parhaimmillaan ja ylen arvokas.

Jaakob ahdistuksessa

Katsokaamme nyt itse kertomusta. Siitäkin jo käy ilmi, minkä murheen ja ahdistuksen vallassa Jaakob on. Hän on nähdäkseni äärimmäisessä pimeydessä, sysätynä pois kotoaan, synnyinsijoiltaan, hylätty ja yksinäinen, vielä epävarmuuden vallassa, minne voisi kätkeytyä. Lisäksi tulee paikalle Perkele, joka aina kiusaa tuhansin tavoin ahtaalle joutuneita ihmisparkoja. Näin käy, ettei sanantavan mukaan mikään vahinko jää ainoaksi, koska Perkele käy ympäri niin kuin kiljuva jalopeura etsien, miltä puolelta se helpoimmin pääsisi aidan ylitse ja millä keinoin saisi helpoimmin vaunut nurin niiden kallistellessa (1.Piet.5:8). Tällä tavoin hän enentää ahdistettujen koettelemusta ja nostaa sen äärimmilleen voidakseen syöstä heidät epätoivoon, jumalanpilkkiaan ja kärsimättömyyteen.

Tällaisia ovat Perkeleen teot, hänen juonensa, joihin hän alinomaa turvautuu. Siksi on varmaa, että Jaakob kantamansa ristin ja maanpakolaisuuden lisäksi oli myös Perkeleen tulisten nuolten maalitauluna. Kukaties hän mietti mielessänsä esikoisoikeuden ryöstämistä ja isänsä pettämistä. Tällä tavoin Perkele useinkin tekee parhaasta teosta pahimman ja suunnattoman synnin. Merkki tästä ankarasta koettelemuksesta on se, että Jumala puhuttelee häntä. Hänen tapoihinsa ei kuulu turhanpäiten puhella ja sanoilla; vain painava syy panee hänet puhumaan. Ei hän tavallisesti liioin puhuttele eikä lohduta niitä, jotka pitävät häntä pilkkanaan ja rehentelivät uhmaten häntä vastaan lihan himoissa tai viisaudessaan, niitä jotka elävät suruttomasti ilman Jumalan pelkoa ja hänen kunnioitustaan. “Viisautta ei löydy maasta niiden parista, jotka elävät hekumassa”, sanoo Job (Job 28:13). Sitä

esiintyy niissä, joita painaa risti ja jotka taistelevat hengellisiä koettele-
muksia vastaan. Siellä on aihetta ja tilaa lohdutukselle, siellä on Jumala
läsnä lohduttamassa ahdistettuja, “etteivät vanhurskaat ojentaisi käsiään
vääryyteen”. (Ps.125:3) Samoin: “Hän puhuu palvelijoilleen rauhaa.”
(Ps.122:8) Jos hän näet viipyisi liian kauan, ei kukaan voisi kestää moisis-
sa raivokkaissa koettelemuksissa. Tämä on suuri lohdutus tuossa murheel-
lisessä ja valtavassa hämmennyksessä, joka valtasi Jaakobin ilmeisesti
enemmän raskaan unen kuin ruumiillisen uupumuksen muodossa. Pelon ja
kotoa lähdön lisäksi tuli Perkele, joka saattoi hänen sydämensä kauhun
valtaan.

Mitä portaat ja enkelit tarkoittavat?

Seuraavanlaisen unen Jaakob nyt näki. Maan päällä oli portaat, joiden
huippu ulottui taivaaseen. Niitä myöden enkelit nousivat ja laskeutuivat.
Portaiden yläpäässä oli itse Jumala ja hän lausui tälle kolmannelle kantai-
sistä edellä mainitun lupauksen. Tätä hän ei lausu ihmisen kautta, vaan
suoraan itse. Kertomuksia kantaisista selittäessäni olen sanonut, että tämä
on erityisesti otettava huomioon.

Portaat ovat tavallaan eräänlainen kuva. Sillä on oma merkityksensä.
Enkelit ovat henkiä ja tulta, niin kuin Psalmi sanoo: “Sinä teet enkelit
henkäykseksi ja palvelijasi tulen liekeiksi”. (Ps.104:4) Tästä syystä he ei-
vät tarvitse portaita noustakseen ja laskeutuakseen. Vielä vähemmän niitä
tarvitsee Herra itse astuakseen puhuttelemaan Jaakobia, lupauksen perijää.

Näistä portaista on esitetty erilaisia kuvauksia ja selityksiä. Niitä ei kaik-
kia kannata tässä kokoilla ja toistaa.

Lyra¹ sanoo, että portaat esittävät kantaisia, jotka Matteus luettelee Evan-
keliuminsa alussa, Kristuksen sukuluetteloa. Portaiden molemmat sivut
kuvaisivat sitä, että Kristus polveutuu sekä syntisistä että vanhurskaista.
Enkelten hän sanoo merkitsevän sitä, että Kristuksen lihaantulo on ilmoi-
tettu Isien, profeettojen ja Apostolien kautta. Nousemisen hän tulkitsee

¹ Nikolaus von Lyra (+1340) oli tunnettu keskiajan raamatunselittäjä,
jonka teos *Postilla perpetua* oli Lutherin ja uskonpuhdistusliikkeen käytös-
sä ja tietyssä mielessä arvostama. Lutherin ajalta on säilynyt lentävä lause:
“*Si Lyra non lyrasset, Lutherus non sautasset.*” Jollei Lyra olisi soittanut,
Luther ei olisi tanssinut.

tarkoittavaksi pyhien harrasta hurskautta heidän rukoillessaan. Näissä arve-
luissa ei ole mitään jumalatonta, mutta esitys ei kuitenkaan näytä olevan
vertauskuvan ensisijainen tulkinta.

Yleisen selityksen mukaan nousevat enkelit tulkitaan autuaiksi, jotka
taivaassa palvelevat Jumalaa, alas astuvat sitten niiksi, jotka palvelevat
ihmisiä. Näinhän on kirjoitettu Hebrealaiskirjeessä: “Eivätkö he kaikki ole
palvelevia henkiä, lähetetyt niitä varten, jotka saavat autuuden periä?”
(Hebr.1:11) Ja Danielin kirjassa sanotaan: “Tuhannen tuhatta palveli hän-
tä, ja kymmenen kertaa kymmenen tuhatta seisoi hänen edessään.”

Gregorius² sanoo enkeleitä saarnaajiksi, jotka nousevat mietiskelemään
Kristusta. Sitten he laskeutuvat Kirkon luo ja palvelevat Kirkkoon kuulu-
via.

Kuka kuitenkaan voisi luetella kaikkia kuvitelmia. Hurskaitahan ne ovat,
mutta eivät kohdistu aikaan eivätkä paikkaan, niin kuin monet Isiltä tavat-
tavat ovat. Paikkansa pitää, että saarnaajan tulee ensinnä nousta rukoukses-
sa saadakseen Jumalalta sanan ja opetuksen, samoin hänen tulee syventyä,
lukea, oppia ja mietiskellä. Sitten hänen tulee astua alas opettamaan toisia.
Nämä ovat pappien kaksi tehtävää: kääntyä Jumalan puoleen rukouksessa
ja sitten kansan puoleen opetusta antaen. Tämä jääköön kuitenkin otetta-
vaksi esille aikanaan ja yhteydessään.

Jaakob saa lupauksen Kristuksesta

Koska nämä portaat mainitaan Johanneksen evankeliumin ensimmäisessä
luvussa, tahdomme tarkastella tätä kohtaa. Siellä Herra näyttää selittävän
tätä kuvaa. Kun Filippus tuo Natanaelin Kristuksen tykö, hän sanoo: “Kat-
so, totinen israeliläinen”. (Joh.1:47) Tässä hän Augustinuksen mukaan tah-
too muistuttaa meitä Jaakobin portaista; sanotaanhan Jaakobia myös Isra-
eliksi. Kristus sanoo: “Sen tähden, että minä sanoin sinulle: ‘Minä näin
sinut viikunapuun alla’, sinä uskot; sinä saat nähdä suurempia kuin nämä
ovat.” (Joh.1:50) Ja hän jatkaa: “Totisesti, totisesti, minä sanon sinulle: te
saatte nähdä taivaan avoinna ja Jumalan enkelin nousevan ylös ja laskeu-
tuvan alas Ihmisen Pojan päälle.” Tätä Vapahtajamme selitystä meidän tulee

² Paavi Gregorius Suuri (+ 604) oli kuuluisa saarnoistaan, joita Lutherkin
tutki.

uskoa ja tyytyä siihen. **Hän ymmärtää paremmin kuin kaikki muut selittäjät, jotka yhtä kaikki ovat perustellusti samaa mieltä siitä, että tämä uni tarkoittaa juuri tätä ääretöntä, sanomatonta ja ihmeellistä Kristuksen lihaan tulemisen salaisuutta.** Hänhän oli polveutuva kantaisä Jaakobista. Sanoohan Jumala: “Sinun siemenessäsi jne.” Jumala siis ilmoittaa juuri Jaakobille, että hänestä on tuleva Kristuksen isä: Ihmisen Poika on syntyvä hänen siemenestään.

Tätä Jumala ei ole turhaan puhunut. Päinvastoin hän on antanut Jaakobin nähdä tämän kuvan vahvistaakseen häntä ja lohduttaakseen uskossa tulevaan siunaukseen. Samoin kuin hän jo edellä antoi Aabrahamille ja Iisakille tämän saman lupauksen, jotta he antaisivat sen tiedoksi ja siirtäisivät sen jälkipolville varmana ja luotettavana asiana ja odottaisivat Vapahtajaa omasta lihastaan tulevaksi. Tällä tavoin Jumala rohkaisee onnetonta ja masentunutta Jaakobia vieraalla maalla tämän luullessa olevansa vain hyödytön runko. Jumala kohdisti kaikki siunaukset häneen esittämällä tämän uuden kuvan. Herra tahtoo varmistaa hänelle, että hän on juuri se kantaisä, josta on lähtevä tämä Aadamille luvattu siemen.

Meidän on siis käsitettävä enkelit sanan varsinaisessa merkityksessä, niin kuin Kristus sanoo Johanneksen evenkeliumin 1. luvussa: “Jumalan enkelien”, toisin sanoen autuaiden. Nämä nousevat ja laskeutuvat Kristukseen, Kristuksen päälle. “Portaat” taas tarkoittaa nousemista ja laskeutumista portaita myöden, askel askeleelta. Jos poistetaan portaat, jää jäljelle vain nousemisen ja laskeutumisen merkitys. Enkelit eivät kuitenkaan käytä aineellisia portaita eivätkä liioin kuvitteellisia: on vain nouseminen ja laskeutuminen, toisin sanoen tavallaan enkelten portaat. Tämä onkin perusmerkitys, niin kuin Kristus itsekin portaista puhumatta ilmaisee enkelten laskeutumisen ja nousemisen Ihmisen Pojan päälle.

Tosi Jumala ja tosi ihminen

Mitä tämä nouseminen ja laskeutuminen sitten on? Vastaus: Se on juuri tämä salaisuus, se että yhdessä ja samassa persoonassa on sekä tosi Jumala että ihminen. Persoonan yhteys siis täyttää tämän mysteerin. Me, jotka uskomme, täytämme Kristuksen sanan: “Te saatte nähdä enkelten nousevan ylös ja laskeutuvan alas”, koska uskomme yhteen ainoaan Jumalaan, hänen ainosyntyiseen Poikaansa, joka on syntynyt Neitsyt Mariasta, tosi Jumalaan ja tosi ihmiseen. Tämä on niin suuri mysteeri, niin valtava ja sanomaton, etteivät enkelitkään voi sitä kyllin ihmetellä, saati käsittää.

1.Pietarin kirjeen (1.Piet.1:12) mukaan he haluavat siihen alituisesti katsoa. Eiväthän enkelit voi kyllin iloita ja ihmetellä tuota sanomatonta yhtymystä, jossa aivan erilaiset luonnot yhdistyvät. Tätä he eivät pääse koskettamaan noustessaan eivätkä laskeutuessaan. Jos he kohottavat katseensa ylös, he näkevät Jumalan käsittämättömän valtasuuruuden yläpuolellaan. Jos luovat katseensa alas, he näkevät Jumalan ja hänen valtasuuruutensa alistettuna henkivalloille ja koko luomakunnalle.

Se tässä on ihmetyksen aihe, että saadaan nähdä ihminen ja luoduista kaikkein alin, kaikkein alimmaksi alennetuin, ja samalla hänen istuvan Isän oikealla puolella, kaikkien enkeleiden yläpuolelle korotettuna, nähdä hänet Isän helmassa ja heti kohta Perkeleen alle alistettuna. Näinhän Psalmissa (Ps.8:6 lat.) sanotaan: “Sinä alensit hänet vähän enkeleitäkin alemmaksi”, samoin Ef.4:9: “Hän oli astunut alas, maan alimpiin paikkoihin”. Tässä meillä on enkelten nousu ja laskeutuminen: He näkevät yhdessä ja samassa persoonassa yhdistettynä sen, mikä on korkeinta ja alhaisinta: kaikkein korkein Jumala makaa seimessä. Sen tähden enkelit siellä palvovat, iloitsevat ja veisaavat: “Kunnia Jumalalle korkeuksissa.” Ja taas, ottaessaan huomioon ihmisluonnon alhaisuuden he laskeutuvat alas ja veisaavat: “Ja maassa rauha”. (Luuk.2:14) Kun mekin toisessa elämässä saamme nähdä saman, me ajatteleme ja puhumme aivan toisin kuin nyt. Silloinhan kaikki on jo sellaista, mitä enkelitkään eivät käsitä ja mistä he eivät saa kyllikseen, vaan aina toivovat saavansa katsahtaa tuohon sanamattomaan hyvyteen, viisauteen, lempeyteen ja armahtavaisuuteen, joka on vuodatettu meihin. Tässähän kaikkein korkein persoona, mitä on, jota majesteettisuutensa tähden on kavahdettava yli kaiken, mitä on luotu, tulee kaikkein alimmaksi ja halvimmaksi. Tämän ihmeellisen näyn saamme nähdä tuossa elämässä ja se on oleva autuaiden pysyvä ilon aihe. Samoin se on enkelten ainut kaipaus ja ilon aihe, kun he saavat nähdä Herran, joka on mitätön, toisin sanoen kaikkein alin.

Kaikkein alin ja kaikkein ylin

Me olemme lihallisia ja typeriä, emme käsitä emmekä osaa arvioida tuon kaiken suuruutta. Tuskin olemme saaneet maistaa maitoa, mutta emme kiinteää ruokaa tuosta jumalallisen ja inhimillisen luonnon sanomattomasta yhtymisestä ja yhteenkuuluvaisuudesta. Se on sellainen, ettei jumalallinen ole vain sisällyttänyt itseensä ihmisluontoa, vaan tämä ihmisluonto on tehty alttiiksi ja alistettu helvetille: kuinka se on kuitenkin tässä alennuksen-

tilassa niellyt Perkeleen, helvetin ja kaiken itsessään. Tätä on ominaisuuksien yhteisyys (*communicatio idiomatum*). Herra Jumala, kaiken Luoja, joka on kaiken yläpuolella, on korkein ja alin, niin että me joudumme sanomaan: Tuo mies, joka on ruoskittu, kuoleman ja Jumalan vihan alainen, synnin ja kaiken kärsimyksen alainen, suorastaan helvetin oma ja kaikkein alin, hän on korkein Jumala. Mistä tämä johtuu? Siitä, että hän on yksi ja sama persoona. Hänen luontonsa on kahdenlainen, mutta persoona ei ole jaettu. Kumpikin on siis totta: korkein Jumala ja alhaisin luonto, josta on tehty kaikkien ihmisten palvelija, joka on syösty vieläpä Perkeleen alaiseksi. Toisaalta taas kaikkein alhaisin luotu, ihmisyyden eli ihmisen istuu Isän oikealla puolella kaikkein korkeimmalle korotettuna. Hän alistaa allensa enkelit, ei ihmisluontonsa tähden, vaan ihmeellisen yhdistymisen ja yhteyden ansiosta, joka perustuu kahteen vastakkaiseen luontoon, joita on mahdoton yhdistää, mutta jotka liittyvät toisiinsa samassa persoonassa.

Tämä on nyt siis se opinkohta, johon loukkaantuu koko maailma, järki ja Saatana. Samassa persoonassa on näet toisiinsa liitettynä se, mikä on toisilleen mahdollisimman vastakkaista. Häntä, joka on niin korkealla, etteivät enkelit häntä käsitä, ei ainoastaan käsitetä, vaan hän on siinä määrin käsitetty ja niin tarkoin rajoissa, ettei mikään ole rajoitetumpaa eikä enemmän suljettua – ja taas kääntäen. Häntä ei kuitenkaan käsitetä muulla tavoin kuin sanassa ikään kuin rinnoissa, joissa maito on tarjolla niihin vuodatettuna. Usko sen käsittää, tällä tavoin: Minä uskon Jumalan Poikaan, meidän Herraamme Jeesukseen Kristukseen, joka sikisi Pyhästä Hengestä, syntyi Neitsyt Mariasta (tässä ovat rinnat), kärsi kuoleman Pontius Pilatuksen aikana, ristiinnaulittiin, kuoli ja haudattiin, astui alas helvetiin, nousi kuolleista kolmantena päivänä, astui taivaaseen, istuu Isän Kaikkivaltiaan oikealla puolella kaikki enkelit alaisinaan. Kas tässä on Jumala ja ihminen, korkein ja alhaisin, ääretön ja äärellinen yhdessä ja samassa persoonassa, hän joka kaiken tyhjentää ja täyttää.

Tämä on todellinen enkelten nouseminen ja laskeutuminen, noiden autuaiden, jotka tätä katselevat, tähän syventyvät ja tätä kuuluttavat, niin kuin saamme havaita Kristuksen syntyessä. He astuvat alas ikään kuin mitään Jumalaa ei olisi ylhäällä taivaassa. He tulevat Beetlehemiin lähelle: “Katso, minä ilmoitan teille suuren ilon: teille on syntynyt Herra.” (Luuk.2:10) Samoin saamme lukea Hebrealaiskirjeen 1. luvusta: “Ja kun hän tuo esikoisensa maailmaan, hän sanoo: ‘Kumartakoot häntä kaikki Jumalan enkelit.’” Selvästikin he kumarsivat häntä jo heti kun hän makasi seimessä äitinsä rinnoilla. Vieläpä he kumartavat häntä ristillä, helvettiin astuvana, synnin ja helvetin alaisena, koko maailman syntien kantajana, ja alistuvat

jatkuvasti tämän kaikista alhaisimman alaisiksi. Näin siis enkelit astuvat ylös ja näkevät Jumalan Pojan, iankaikkisuudesta syntyneen. Taas he sen sijaan astuvat alas nähdessään hänen ajassa syntyneen Mariasta. Mutta nousivatpa he tai laskeutuivat, he palvoen kumartavat häntä.

Näin Kristus selittää nämä portaat. Katson, että meillä tässä on kohdan ensisijainen ja varsinainen selitys. Samoin meillä on esitettyä ihmissuvun suunnaton ja sanomaton arvo, jota kukaan ei saata sanoiksi saada: Jumala on näin ihmeteltävällä tavalla yhteen liittymällä yhdistynyt ihmisluontoon. Ambrosius³ ja varsinkin Bernhard⁴ iloitsevat tästä kohdasta ja tästä lihaan tulemisen tapahtumasta pitäen sitä kaikista ihanimpana. Siinä he tekevät oikein ja hurskaasti. Onhan tällainen ihastus iloa, joka voittaa kaiken ilon. Se merkitsee iankaikkista autuutta ja siinä todella saamme nähdä oman lihamme, kaikessa meidän kaltaisemme, yhtäläisesti kaikkein korkeimmas- ja alhaisimmassa paikassa. Tämän kaiken hän on tehnyt puolestamme. Hän astui alas helvettiin ja nousi ylös taivaaseen. Tällaisesta näystä enkelit saavat alati nauttia taivaissa, ja tätä tarkoittaa Kristuksen sana: “Heidän enkelinsä taivaissa näkevät alati minun Isäni kasvot.” (Matt.18:10) Aina he saavat katsoa jumaluutta, ja nyt he astuvat alas taivaasta, kun Kristus on tullut ihmiseksi, katselevat häntä, ihailevat lihaan tulemisen tapahtumaa. He näkevät, että hän on tullut ihmiseksi, alentunut, laskeutunut äitinsä helmaan. Myös ristiinnaulittua ja hylättyä ihmistä he palvovat ja näkevät hänessä Jumalan Pojan.

Perkeleen kateus ihmistä kohtaan

Bernhard on suuresti rakastanut Kristuksen lihaan tuloa, samoin Bonaventura⁵. Näitä kahta ylistän suuresti tämän uskonkohdan johdosta, josta he halukkaasti esittävät niin loistavia ajatuksia ja sitä vielä omassa elämäs-

³ Ambrosius (339-397) oli kirkkoisä ja Milanon piispa. Hän oli kuuluisa saarnaaja ja kirkkolaulun kehittäjä.

⁴ Bernhard Clairvauxlainen (1090-1153) oli kirkollisen uudistusliikkeen perustaja keskiajalla, oppinut teologi, saarnaaja ja sielunhoitaja. Luther tunsu tarkoin hänen saarnansa.

⁵ Johannes Bonaventura (1221-1274) oli keskiajan kuuluisa fransiskaani-teologi, joka kirjoitti mm. Raamatun kommentaareja ja saarnoja sekä mieltäkirjoja.

säänkin niin iloisesti ja hurskaasti harjoittavat. Bernhardilla on se käsitys, että hän hurskaasti kyllä kuvittelee Perkeleen langenneen sen kateuden johdosta, että tämä kadehti sitä ihmisille tulevaa armoa, että Jumala tuli ihmiseksi. Saatana oli nimittäin nähnyt ollessaan Jumalan silmissä hyvän enkeli kerran tapahtuvaksi sen, että jumaluus laskeutuisi alas ja ottaisi päälleen tämän surkean ja katoavaisen lihan eikä rupeaisi enkelin hahmoon. Tästä loukkaantuneena ja vihasta kauhuissaan hän oli raivonnut Jumalaa vastaan niin, että hänet syöstiin alas taivaasta. Näin Bernhard ajatteli eikä siinä ollut mitään tyhjänpäivästä. Sen lähteenähän oli Jumalan pohjattoman rakkauden ja armahtavaisuuden ihailu.

Perkele oli enkeleistä ihanin, loistava luomus. Mutta kun hän havaitsi ennalta ratkaistuksi, että Jumala ei ottaisi enkelin luontoa, vaan ihmisen, hän syttyi kateuteen ja vihaan paheksuen sitä, että Jumala ei tahtonut liittyä häneen, joka oli kaikkein ihanin henki, eikä hän voisi päästä osalliseksi jumaluudesta ja valtasuuruudesta. Hän paheksui sitä, että ihmisen sääliittävä liha tultaisiin pitämään häneen verrattuna parempana; hänellehän se paremmin sopisi kuin tuolle syntiin lankeavalle lihalle, joka oli altis kuolemalle ja kaikelle onnettomuudelle.

Aivan ihmeellistä on, että tämä käsitys on pujahtanut myös Koraaniin, ties kenenkä toimesta tai sattumaltakin. Varmalta näyttää, että itse Perkele on uskotellut Koraanin kirjoittajalle, että pahat henget ovat saaneet alkunsa hyvistä enkeleistä siitä syystä, etteivät he tahtoneet kunnioittaa Aadamia. Tätä syntiään Saatana ei voinut salata, vaan ryhtyi vehkeilemään ja herättämään vihaa Jumala kohtaan. Hänen lankeemuksensa todellista aihetta pahensi vielä se, että enkelten muka oli pakko kunnioittaa Aadamia, toisin sanoen luotua olentoa. Kun he näin olivat siitä kieltäytyneet, heidät syöstiin taivaasta. Näin enkelit olivat saaneet syntynsä.

Tämä käy likimain yksiin sen kanssa, mitä Bernhard kuvittelee, ja itse Perkele omalla todistuksellaan ilmaisee, mihin hänen syntinsä perustuu. Hän tahtoi olla Jumalan kaltainen, kun hän näki että Jumala aikanaan alentuisi ottamaan päällensä ihmisluonnon. Itselleen hän kuvitteli paremmalla oikeudella tämän kunnian kuuluvan. Tähän tapaan vanhat Opettajat käsittivät Jesajan 14. luvun ja katsovat sen viittaavan tähän lankeemukseen ja Perkeleen syntiin: "Sinä sanoit sydämessäsi: 'Minä nouse taivaaseen, korkeammalle Jumalan tähtiä minä istuimeni korotan'." Silloinhan hän todella olisi tullut Jumalan kaltaiseksi, jos Jumala olisi ottanut hänet persoonansa yhteyteen niin kuin hän sitten otti ihmisen. Koska hän on nyt ottanut ihmisluonnon, se tekee tästä ihmisestä Jumalan Pojan, koska kysymyksessä on yksi ainoa persoona. Tämä ihminen, joka on syntynyt Neitsyt

Mariasta, on itse Jumala, hän joka on luonut taivaan ja maan. Sama kunnia olisi tullut enkelien osaksi, jos Jumalan Poika olisi tullut enkeliksi, jos niin voi sanoa. Jos Jumala olisi ruvennut tuon ihanan enkelin hahmoon, olisi silloin sanottu: Lucifer on tosi jumala, taivaan ja maan luoja.

Tämä oli hänen kunniahimoisena tavoitteenaan, sanoo Bernhard. Mutta kun hänet siitä torjuttiin, hän kiihtyi hirvittävään vihaan, kiukkuun ja kauteen Jumalaa vastaan, kun tämä näin kunnioitti ihmisluontoa yhdistämällä sen Jumalaan. Perkeleen oli pakko kunnioittaa ihmisluontoa jumaluuteen liittyneenä. Tästä on johtunut Perkeleen maailmaan kohdistuva vimmainen viha, joka johtaa hänet juonittelemaan meidän luontomme pään menoksi kaikin mahdollisin ase-in ja vehkein. Hän hehkuu suunnatonta vihaa vaimon siementä, Jumalan Poikaa kohtaan: hänestä on tässä kysymys. Tämä viha on vanha ja ikaikainen, taivaasta peräisin ja sieltä juurtunut, niin ettei sitä ikinä voida pois kitkeä.

Portaat merkitsevät siis jumaluuden ihmeellistä yhdistymistä meidän lihamme kanssa. Siellä nousevat ja laskeutuvat enkelit. Sitä he eivät voi ikinä kyllin ihmetellä. Tämä on kertomuksen historiallinen, yksinkertainen ja kirjaimellinen merkitys.

Kristuksen ja seurakunnan yhdistyminen

Sitten tulee myös yhdistyminen, meidän ja Kristuksen, minkä Johannes lausuu ihanasti: “Minä olen Isässä ja Isä on minussa.” (Joh.14:10) Tämä on ensin, ja sitten: “Te olette minussa ja minä teissä.” Tässä ovat vertauskuvan portaat. Vertauskuvan tulee ruokkia uskoa; sen ei pidä antaa opetusta meidän oloistamme eikä meidän teoistamme. Meidät siis temmataan uskon kautta ja meistä tulee yksi liha hänen kanssaan niin kuin Kristus sanoo: “Että he kaikki olisivat yksi niin kuin sinä, Isä, olet minussa ja minä sinussa, että hekin meissä olisivat yksi.” (Joh.17:21) Tällä tavoin me nousemme häneen ja meidät temmataan sanan ja Pyhän Hengen kautta; me olemme uskon kautta kiinni hänessä ollen yksi ruumis hänessä ja hän meidän kanssamme. Hän on pää, me olemme jäsenet. Sitten hän laskeutuu meidän tykömme sanan ja sakramenttien kautta opettamalla ja harjoittamalla meitä tuntemuksessaan. Ensimmäinen yhdistyminen on siis Isän ja Pojan jumaluudessa. Toinen on jumaluuden ja ihmisyyden yhdistyminen Kristuksessa. Kolmas on Kirkon ja Kristuksen yhdistyminen.

Tässä on meillä oikea merkitys, jota Perkele vihaa. Kukaties hän on sen

nähty taivaassa. Tästä syystä hän ei lakkaa taistelemasta portaita vastaan ja tätä nousemista ja laskeutumista vastaan vieroittaakseen meidät niistä. Kai-kin voimin hän pyrkii lahkojen ja harhaoppien avulla vieroittamaan ihmisiä Kristuksen tuntemisesta, hänen jumaluudestaan ja ihmisyydestään. Hänen tarkoituksensa on vieroittaa koko Kirkko ja sen jäsenet Kristuksesta.

Näin ollen Jumala on siis tahtonut tälle pyhälle miehelle hämäästi ilmaista tämän suuren mysteerin, Jumalan Pojan lihaan tulemisen. Jumalan tarkoitus ei ole ollut vain lohduttaa tätä miestä, niin että hän valtavissa vastoinkäymisissä ja suurissa ahdistuksissa saisi hieman virvoitusta uskosaan, vaan että siinä myös olisi sitä vastaisiksi ajoiksi kaikille jälkeen tuleville. Eihän Mooses kaikkea sitä, mitä hän kirjoitti kantaisista, ole kirjoittanut erityisesti heitä ajatellen. Eiväthän he suinkaan niitä kirjoituksia tarvinnut; he ovat sitä paitsi kuolleet ja heidät on koottu isiensä tykö. Se on tapahtunut sitä varten, että Kirkot kaikkialla saisivat opetusta ja vahvistusta aina maailman loppuun asti. Emmehän me kyllin tunnollisesti voi tutkistella emmekä opettaa emmekä millään mietiskelyllä päästä käsittämään sitä suunnatonta armahdusta ja arvonantoa, jota taivaallinen Isä on osoittanut meille antaessaan Poikansa lihaan. Eivät edes enkelit saata kyllästyä, kuten sanottu, nousemaan ja näkemään taivaassa Jumalan Pojan ja taas laskeutumaan alas sinne, missä näkevät hänen makaavan seimessä, olevan ristiin-aulittuna, kuolleen ja astumassa helvetin syvyyksiin. Mutta jälleen he näkevät hänet korotettuna tuonelasta, istumassa Isän oikealla puolella.

Lyhyesti sanottuna meidän on opittava, että Jumala ja ihminen ovat yksi ainoa persoona. Se, joka tämän opinkohdan uskoo, on jo oppinut sen, että kaikki sisältyy ja on kätkeytynä tähän persoonaan. Näinhän Paavali sanoo Kolossalaiskirjeessä: "Hänessä kaikki viisauden ja tiedon aarteet ovat kätkeytyinä, sillä hänessä asuu jumaluuden koko täyteys ruumiillisesti." (Kol.2:3,9) Ei ihme, että Saatana vihaa tuota meidän tunnustustamme ja arvoamme ja yhäti kiukuttelee sitä vastaan. Hän on ylpeä henki, joka ei voi katsoa tuohon alhaisuuteen hyvien enkeleiden lailla. Hän katsoo alati taivaaseen ja tahtoo olla sen kaltainen, joka on korkeimmalla. Senpä tähden hän onkin niin kaameasti langennut.

Mitä vielä tähän puheeseen sisältyy, on jo tullut edellä useaan kertaan käsitellyksi. Se saa seuraavassa vahvistuksensa. Ensinnä Jumalasta puhutaan monikkoa käyttäen: *Elohiim*. Sitten sanotaan, että ei Jumala ole kuolleiden Jumala vaan elävien. (Matt.22:32) Nämä kolme kantaisää, Abraham, Iisak ja Jaakob elävät kuoltuaan. Siispä mekin tulemme kuoltuamme elämään, jos kerran meillä on sama Jumala. Tämä toistetaan aina ja vahvistetaan.

Lopuksi kolmannelle kantaisälle luvataan Kanaanin maa, vaikka he eivät omistaneet siitä askelenkaan vertaa. Lupauksen mukaan he kuitenkin omistivat toisen maan ja toivoivat sitä. He käsittivät myös, että Jumala Aabrahamille ja muille isille puhuessaan ja näitä aineellisia lupauksia tehdessään lupasi jotakin myös niille, jotka kuolevat. He eivät tulisi pitämään hallussaan vain tätä maata, vaan myös tulevaa isänmaata uskossa. Lisäksi hän vielä puhuu siemenestä: Se on oleva kuin maan tomu. Edellä hän on Iisakille puhuessaan verrannut sitä taivaan tähtiin. Tässä hän mainitsee maan tomun.

Martti Luther luennoi elämänsä viimeisen vuosikymmenen 1. Mooseksen kirjasta. Tuloksena oli tavattoman laaja ja hengellisesti ruokkiva suurteos. Tätä ns. Genesis-kommentaaria ei ole osattu aina arvostaa riittävästi. Suomeksi siitä on käännetty vain yksittäisiä katkelmia. Nyt julkaistava Jaakobin uni on valloittava esimerkki siitä, että Luther todella oli Pyhän Raamatun tohtori.

“Martti Luther luo Genesis-kommentaarissaan ‘silmäyksiä ristien tien salaisuuteen’. Reformaattorin Jaakobin unen selitys vilauttaa ajankohtaisen ja ajattoman näkökulman Kainin ja Abelin kirkon väliseen taisteluun.” **dosentti Jouko Talonen**

Tekstin on suomentanut **prof. Heikki Koskenniemi**, joka on tunnettu ja arvostettu klassisten kielten tutkija ja kääntäjä.

Tämä vihko jatkaa Suomen Luther-säätiön Aamutähti- sarjaa, joka keskittyy uskonelämän peruskysymyksiin. Sarjan toimittajina ovat rovasti, teol.lis. **Simo Kiviranta** ja pastori **Juhana Pohjola**.

Suomen Luther-säätiö
Aamutähti
Nro 9.

ISBN 951-98519-8-4